

EEN (NAAKTE) BESCHOUWING OVER HUAYEN-BOEDDHISME

*Peter Van de Ven
Maart 2023*

Nu bijna 10 jaar geleden raakte Amy Woodruff in het spreekwoordelijke centrum van de storm. Geboren op een boerderij in de States, en aldus gewend aan het voorzien in eigen voeding, koos ze voor een eenvoudig en bescheiden leven, wat hippie of New Age-achtig, bescheiden in bewondering voor Moeder Aarde. Samen met haar partner en kinderen verhuisde ze naar Kauai, een pittoresk eiland van Hawaï. Ze richtte zich op Pachamama, de Inca-moedergodin, Moeder van de Wereld, moeder van de Zon en de Maan. Bij wijze van handeltje maakte ze natuurlijke verzorgingsproducten en juwelen van schelpen, en verkocht ambachtelijke kleding uit Peru¹. Een Blog en een Instagramaccount volgden ook, alles onder de naam *“Dochter van de Zon”*.

In 2011 gebeurde er iets grappigs, een leuke familie-anekdote. Aangezien ze verbleven in een groep waar kledij “optioneel” was, deed ze haar dagelijkse ochtendyoga wel eens in haar blootje. Naakt dus. Haar dochtertje zag dit, kroop naar haar toe en begon zichzelf de borst te geven, wat Amy’s partner en vader van haar kinderen onmiddellijk op foto vastlegde. Een prachtige snapshot. Beide ouders vonden het zo’n leuk prentje, dat ze het aan enkele vrienden doorstuurden, het op facebook terecht kwam met vele positieve reacties, en uiteindelijk postten ze de foto ook op Instagram, waar ze ondertussen 10000 volgers had. Geen probleem, alleen lof over een bijzonder intiem moeder-baby momentje, maar de foto ging wel “viraal”. Wordt ze dan gecontacteerd door een redactrice van de website Baby Center, voor een interview, krijgt ze

er plots 4000 nieuwe belangstellenden bij, waarvan sommigen geschokt reageren en haar hate-mail sturen. Resultaat: in augustus 2013 wordt niet alleen de foto, maar haar hele account door Instagram geschrapt². Een groep fans startte een protestactie, maar tevergeefs. De Blog bestaat nog (een beetje).

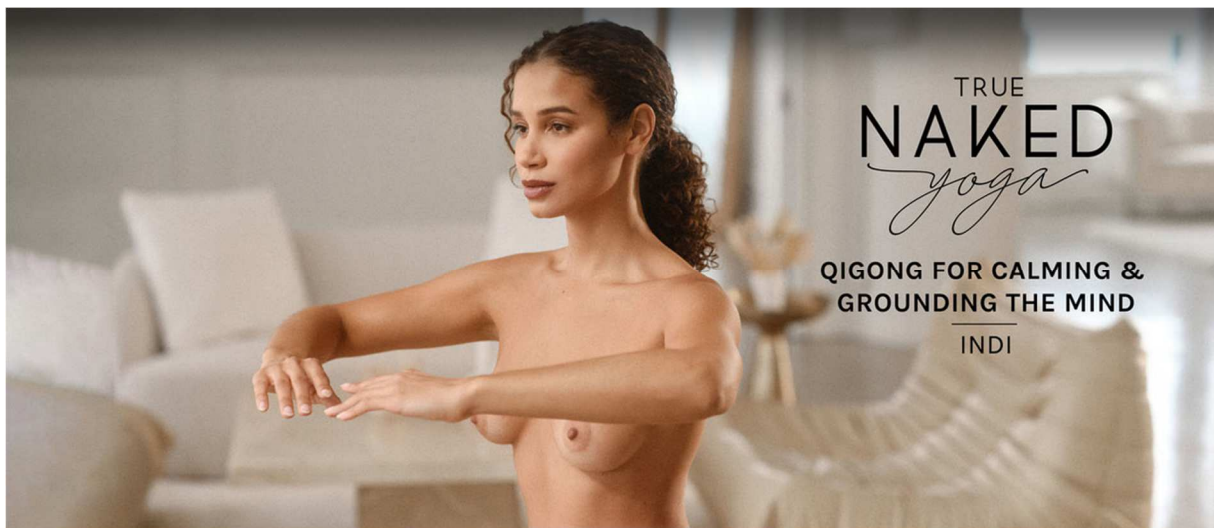
¹ <https://www.thelocalrose.com/adornment/island-mermaid-daughter-of-the-sun/>

² https://www.huffpost.com/entry/daughter-of-the-sun-instagram_n_3806435

Amy Woodruff is zeker niet de enige die naakt yoga beoefent, er bestaan meerdere groepen en scholen rond het thema. Het is ook helemaal niet nieuw³. Alleen, een snelle Googlesearch met termen als “naked yoga” of “yoga nude” levert hele bladzijden links naar pornosites op, met een klik op “afbeeldingen” krijg je meer pussy-pics dan yogahoudingen. Maar naast al de rommel bestaat er ook ernst. Zo bestaan er bv. “Yoga Undressed”⁴ en de online-yogalessen-website “True Naked Yoga”⁵. Het werkt bevrijdend, en bevordert zelfvertrouwen en aanvaarding, van zichzelf, van de andere, van het lichaam, aldus de beoefenaars. Meestal is het “women only”.

Eén van de leraressen op True Naked Yoga heet Indi⁶, zij heeft een instructievideo gemaakt die op een manier bijzonder interessant is. Die yoga-film gaat immers over “*Qi Gong om de Geest te gronden*”:

De trailer besluit ze met *Namaste*, zoals bij yoga gebruikelijk is. Yoga en Qi Gong zijn echter twee totaal verschillende disciplines, het ene van Chinese, het andere van Indische afkomst, met elk een eigen specifiek fundament en uniek begrippenkader. Zulk een hutsekluts is geen uitzondering. Wie zoekt op “Makko-ho”, een reeks van zes meridiaan-oefeningen van Japanse oorsprong, komt ook dikwijls op websites van yogagroepen terecht.

Hoe valt dit te begrijpen?

Op dit ogenblik groeit er een soort synergie tussen Westers materialisme en Boeddhisme. Daarin staat het concept “Leegte” steeds centraal, al kan het meerdere betekenissen krijgen naargelang de boeddhistische school of stroming. De meest uitgesproken invulling van

³ <https://yogakali.com/nl/blog/naakt-yoga/>

⁴ <https://yogaundressed.tv/>

⁵ <https://www.truenakedyoga.com/>

⁶ <https://www.truenakedyoga.com/teachers/indi>

Leegte als Niets, is te vinden bij het Chinese Huayen-Boeddhisme. Niets betekent er volstrekt Niets.

Het Huayen-Boeddhisme wordt door velen omschreven als (intellectueel) de hoogste vorm van Chinees Boeddhisme. Het heeft onder meer een grote invloed uitgeoefend op de Neo-Confucianistische Daoxue van Zhu Xi. Voor het Huayen-Boeddhisme (welk gebaseerd is op de zgn. "Bloemenkrans Soetra", ipv de "Lotus Soetra"), is de werkelijkheid niet meer dan een hersenschim, een product van de Geest, zelfs de Geest is dat ook. Daardoor leeft iedereen in zijn eigen wereld, zijn eigen voorstelling, al wat blijft is een hoogstpersoonlijke ervaring, echte communicatie is onmogelijk. De "essentie" van de werkelijkheid is dus Niets, maar aangezien alles Niets is, vormt deze werkelijkheid toch nog enigszins een geheel. Maar, vooral: ***"Als alles Niets is, is alles Hetzelfde"***.

Binnen het Westerse ("wetenschappelijke") materialisme gaat het om materie, en materie is niet Niets, maar het scheelt niet veel. Net als bij het Huayen-Boeddhisme - als alles en iedereen niet meer is dan materie, zacht weefsel en botten - komen we eigenlijk in hetzelfde beeld waarbij voor ieder alleen nog persoonlijke beleving rest. En dan geldt ook: ***"Als alles Niets is, is alles Hetzelfde"***. En dan maakt het niet uit welke bewegingen of disciplines we "yoga" noemen, ongeacht de herkomst.

Hierin ligt niet de enige link met het Boeddhisme. Zo blijkt Indi alleen haar op haar hoofd te hebben. Naakt en Natuurlijk zijn niet noodzakelijk synoniemen. Omgekeerd scheren vele boeddhistische monniken en nonnen hun hoofd kaal. De grenslijn ligt op de schouders, bij de sleutelbeenderen. Als we het een beetje archetypisch ***de Non*** en ***het Model*** zouden noemen, dan is de Non kaal boven de schouderlijn, het Model eronder:

In die zin zijn het Model en de (boeddhistische) Non elkaars spiegelbeelden. Geen van beiden kunnen we “natuurlijk” noemen, en geen van beiden heeft een stabiel gezin, maar ofwel geen, ofwel wisselende partners. Op zich is dat niet verbazend: Boeddhisme (alook Katholicisme) is in de eerste plaats de expressie van een kloostercultuur. Evenmin hoeft te verbazen dat men binnen vele yogascholen (de boeddhistische) Mindfulness als meditatiemethode gebruikt.

Zoals ik reeds aanhaalde heeft het Huayen-Boeddhisme een grote invloed gehad op de ontwikkeling van het Neo-Confucianisme in de Daoxue van Zhu Xi. De idee van een gedeelde substantie tussen de dingen onderling, vond Zhu Xi bijzonder interessant, maar het concept van deze substantie als *Niets* vond hij maar niks. Volgens Zhu Xi waren de dingen in de werkelijkheid meer dan hun gedeelde substantie alleen - er bestaat immers een verschil tussen vorm en bouwsteen - en was deze substantie niet “Leeg”, maar gevuld. Gevuld met een universeel patroon, bij de mens is het zijn universele menselijke natuur, dit patroon is de Taiji (Tai Chi). Daardoor is voor Zhu Xi de werkelijkheid niet *Leeg en Hetzelfde*, maar **Verbonden en Uniek**. Hij legde graag de nadruk op een formule die hij overgenomen had uit zijn traditie, nl. “*Het Patroon is Eén, de Verschijning is Divers*” (“Li Yi - Fen Shu”). Het volledige Universum vormt *Eén Lichaam*, maar elk onderdeel ervan is uniek. Deze verbondenheid is anderzijds universeel en wezenlijk, niet cultureel of regionaal.

Voor Zhu Xi was het doorgronden van de eigenheid van elke zaak, van elk ding, dan ook cruciaal. In zijn herwerking van het aloude “Grote Leren” (“Daxue”) stelde hij een achtstappenplan voor om tot een harmonieuze, vredelievende samenleving te komen. De eerste stap daarvan is het **doorgronden van alle dingen** tot men hun onderliggende universaliteit begrijpt (“Gewu Qiongli”).

Xu Gan, een ander, veel vroeger Confucianistische filosoof had “*Toewijding de Meester van het Leren*” genoemd. Maar als er alleen Niets is, hoe weet men dan waaraan men zijn leven zal wijden? Door toewijding en zelfcultivering verwerft men als mens identiteit, niet door geboorte of cultuur.

Kortom, Niets als kernbegrip hanteren in het denken over mens en samenleving, blijft niet zonder (negatieve) gevolgen. Zulk is ook de reden waarom Zhu Xi, en velen na hem, het Boeddhisme ten stelligste verwierpen als maatschappelijk-destructief.

Gaan we nu even terug naar de bron van ons verhaal, eerst naar het thema “naakt oefenen in groep”. We kunnen, bij wijze van gedachtenexperiment, de zaak even omkeren, en ons de vraag stellen waarom we eigenlijk kleding dragen tijdens de les, los van beschouwingen over “goede zeden”. Paradoxaal immers zijn gezamenlijke naakte ervaringen niet minder, maar meer (informeel) gereguleerd. Aanvaarding van elkaar en van het eigen lichaam zijn zeker mooie waarden⁷, maar waar begint het gebrek aan privacy? Wat met hygiëne? Wordt de huid, met scheren, piercings en tattoo’s een nieuwe soort kledingstuk, een alternatieve jurk? Zijn we voldoende beschermd tegen verwonding, tegen koude en warmte, tegen

⁷ <https://yoga-international.nu/reportage/naaktyoga-ongemakkelijk-of-juist-bevrijdend>

onvriendelijke blikken? Blijven we in staat onszelf te concentreren en tot rust te komen als de omgeving extra prikkels uitstraalt? Kledij is ook zelf-expressie, gaan we die niet verliezen?

Het tegendeel van naakt oefenen is oefenen in een uniform, in “het pakje”. Misschien is naakt in groep ook een “uniform”? Ik neem liefst de essentie van onze meditatiemethode tot richtlijn, en die is: **“Gewoon en Normaal”**. Zonder “pakje”, met voor het oefenen geschikte kledij. Maar uiteraard, elke situatie en context is anders. Het zou nogal gek om zich op een naaktstrand om te kleden om yoga te oefenen. Binnen een geschikte context, en als iemand, of een groep mensen, vrij kiest voor een vorm van naakt-beoefening, om redenen die hun redenen zijn, is dat hun volste recht. Rituele naaktheid is immers iets wat in vele religies bestaat.

Zo komen we terug bij Amy Woodruff. Zij zoekt in haar aandacht voor de Inca-Godin Pachamama een relatie als mens met Hemel en Aarde, zij zoekt eenvoud in haar bewondering van de Kosmos en de Natuur. Dit is niet zo verschillend van de idee “Tian-Di-Ren” uit het Confucianisme, de Drie-eenheid van Mens-Hemel-en-Aarde die men vindt door middel van *Authenticiteit*, door een **Natuurlijke Menselijkheid**. De wisselwerking van Hemel en Aarde is ook het fundamentele gegeven in het Chinese basisboek **Yi Jing** (“I Ching”), het “Boek der veranderingen”. Daarom besluit ik misschien best met de eerste lijnen van de Westerse Inscriptie van Zhang Zai, een voorganger van Zhu Xi:

“De Hemel is mijn vader, de Aarde is mijn moeder en zelfs een nietig wezen als ikzelf heeft een beschuttende plaats in hun midden. Daarom beschouw ik wat het universum vult, als mijn lichaam en wat het universum richting geeft, beschouw ik als mijn natuur. Alle mensen zijn mijn broers en zussen, en alle dingen zijn mijn gezellen”.

